

Doc.dr. Stanislav Raščan¹

RECENZIJA KNJIGE THE OXFORD HANDBOOK OF INDIAN FOREIGN POLICY, KI SO JO PRIPRAVILI UREDNIKI DAVID M. MALONE, C. RAJA MOHAN IN SRINATH RAGHAVAN (OXFORD UNIVERSITY PRESS 2015)

The Oxford Handbook of Indian Foreign Policy, ki so jo pripravili uredniki David M. Malone, C. Raja Mohan in Srinath Raghavan in jo je izdala priznana založba Oxford University Press leta 2015 je ena najbolj širokih (vsebuje več kot 750 strani) in poglobljenih knjig o zunanji politiki Indije, z določenimi poglavji in avtorji, ki segajo tudi nekaj stoletij v zgodovino sodelovanje Indije s svetom še pred neodvisnostjo leta 1947. Skoraj 60 avtorjev je zelo natančno opisalo zunanjo politiko Indije tako s pomočjo zunanjih poznavalcev Indije, kot je npr. veleposlanik David Malone, nekdanji veleposlanik Kanade v Indiji in pozneje rektor Univerze Združenih narodov v Tokiu, kot tudi z množico indijskih strokovnjakov.

Pri nastajanju knjige so sodelovali tudi mnogi indijski in tuji think tanki. *International Development Research Centre (IDRC)* iz Kanade je prispeval tako strokovnjake, kako tudi sredstva za knjigo. Prav tako tudi *Centre on Global Governance Innovation (CIGI)*. Iz Indije so pri projektu tako s strokovnjaki, kakor tudi s strokovnimi srečanji sodelovali *Centre for Policy Research (CPR)* in *The Observer Research Foundation (ORF)* iz New Delhija. Zaradi možnosti interakcije med ustvarjalci knjige in nekaterimi izvajalci indijske zunanje politike npr. tudi s svetovalcem za nacionalno varnost je knjiga poleg strokovnega tudi izjemen praktičen prikaz razvijanja in odvijanja indijske zunanje politike.

Indija postaja v zadnjem času vse pomembnejši dejavnik v mednarodni skupnosti. Vsaj po številu prebivalstva lahko rečemo, da postaja država z največjim številom prebivalstva, saj v

¹ Doc. dr. Stanislav Raščan je veleposlanik v Ministrstvu za zunanje zadeve RS, Sektor za strateške študije in analize in docent na Fakulteti za državne in evropske študije Nove univerze. Stališča v tem členu so avtorjeva osebna in ne odražajo nujno tudi uradnih stališč Ministrstva za zunanje zadeve Republike Slovenije.

marec 27, 2019

demografskem smislu neusmiljeno prehitava Kitajsko in bi jo naj po nekaterih ocenah prehitela leta 2021. Druge ocena pa pravijo, da naj bi Indija leta 2032 tudi prehitela Kitajsko, kot največje gospodarstvo na svetu. Trenutno ima Indija peto največje gospodarstvo na svetu in ji je uspelo ujeti Francijo in Veliko Britanijo. Prav tako poskuša Indijo geopolitično usmerjati predsednik Trump, kot protiutež Kitajski, v Indo-Pacifiško regijo Azije.

Slednje obnašanje ZDA lahko razumemo, če prebiramo poglavja knjige o zunanji politiki novo nastale neodvisne Indije v času predsednika vlade Jawaharlala Nehruja (1947-1964) in njegove hčerke Indire Gandhi (1966-77 in 1980-84), ki so bila tesno povezana z Gibanjem neuvrščenih in solidarnostjo z koloniziranimi ali na novoustanovljenimi državami Afrike in Azije. Indija se v svojih prvih letih in desetletjih osamosvojitve ni nikakor mogla otresti nelagodnega obnašanja do zahodnih držav in obratno. Eni drugim so očitali hipokrizijo in moralistično obnašanje v mednarodnih odnosih.

Indija je zmeraj, tudi skozi celotno zgodovino, z vsaj enim očesom spremljala, kaj dela Kitajska. Travmatičnost vojne na mejah med državama leta 1962 je še zmeraj globoko zakoreninjena v zunanji politiki Indije.

Po koncu hladne vojne je bila Indija prisiljena ponovno premisliti o svoji zunanji politiki, svojih odnosih v mednarodni skupnosti in tudi svojih prioritetah in partnerjih. V teh desetletjih po koncu hladne vojne zunanja politika Indije ni bila premočrtna in ni tudi hitro in dokončno zamenjala zunanje političnih partnerjev. Čeprav se je povezala z ZDA, pa poskuša še zmeraj ohranjati dobre odnose z Rusko Federacijo. V začetku novega tisočletja lahko mogoče opazimo, da se je Indija rahlo nagnila proti zahodu in se tesneje povezuje z ZDA kot tudi z EU državami. Vendar je v določenem obdobju bolj, v določenem manj, Indija ostala tudi v okviru sodelovanja BRICS držav (Brazilija, RF, Kitajska in Južna Afrika).

Indija se je razvijala skozi osemdeseta in devetdeseta leta prejšnjega stoletja v rang 4-6 odstotkih višjega GDPja na leto in na začetku drugega tisočletja celo v rang 7-9 odstotkov. Zato je bila transatlantska gospodarska in finančna kriza, ki se je začela leta 2008 tudi velik udarec za gospodarstvo Indije, ki je spet iskala gospodarske možnosti drugje v regijah, ki jih

marec 27, 2019

kriza ni dosegla. To je bil tudi eden od vzrokov, ki je pripeljal na oblast predsednika vlade Narendra Modija in BJP stranko leta 2014.

Tudi če spremljamo tendence zunanje politike pred osamosvojitvijo ali po njej vidimo, da se gibljejo predvsem v odnosih do Kitajske, ZDA, SZ-RF, in pozneje do Gibanja neuvrščenih in sodelovanja s Pakistanom. S strokovnim delom raziskovanja indijske zunanje politike se ukvarja nešteto akademikov in tudi think tankov v ZDA, VB, Avstraliji in še kje po svetu, ki imajo večjo raziskovalno širino in podatke. Think tanki in akademiki v Indiji, vsaj v preteklosti takih širokih možnosti raziskovanja niso imeli, so pa imeli dostop do primarnih virov družine Nehru/Gandi in tudi do izvajalcev indijske zunanje politike. Se je pa v digitalnem obdobju prenašanje informacij tako pospešilo in pocenilo, da si sedaj lahko tako raziskovalci v Indiji in izven nje izmenjujejo oz. prihajajo do zelo podobnih informacijskih in raziskovalnih virov.

Zunanja politika vsake države je možno uveljavljati in omejevati skozi tri faktorje: zgodovino, geografijo in močjo. K tem trem faktorjem bi lahko dodali še četrtega – vodenje zunanje politike in petega – identiteto zunanje politike. Indijska nacionalna identiteta izhaja iz idealov indijske ustave: človekove pravice in demokracija, ustavna vladavina in zavzemanje za javno dobro. Lahko mogoče rečemo, da je indijska demokracija še v razvoju, je pa zagotovo globoko vraščena v njeno zunanje politično identiteto.

V svojem mednarodnem delovanju je Indija zmeraj pokazala zelo veliko naklonjenost idealom demokracije. Se je pa po drugi strani Indija izogibala, da bi bilo širjenje demokracijo eden od ciljev njene zunanje politike. Glede na svoj soseščino se je morala večkrat odločiti, da podpre ne-demokratske režime, ki so omogočili stabilnost regije.

Tako kot v primeru drugih držav, tudi v primeru Indije lahko zgodovina posamezne države pojasni velik del njenega obnašanja v zunanji politiki. Na najnovejšo zunanjo politiko Indije še zmeraj vpliva jo zgodovinski vplivi britanske kolonizacije. Kolonialna izkušnja je Indijo zmeraj postavljala v sumničavo držo do hegemonije Velike Britanije in tudi do ZDA. Tudi gospodarsko so razvijali model samooskrbne industrializacije in prevlado javnega sektorja nad mešano obliko gospodarstva.

marec 27, 2019

Čeprav je geografsko Indija geografsko ločena od svojih sosed z velikimi naravnimi preprekami kot je morje in Himalajsko pogorje na severu je to ne varuje od težkega sosedstva. Čeprav se tudi preko naravnih ovir poskuša Indija izogniti spopadam s svojimi sosedi, zlasti Pakistanom, jim to zmeraj ne uspeva. Leta 1951, ko si je Kitajska priključila Tibet, je dobila Indija dolgo mejo z Kitajsko, ki jo kratkotrajno prekinjata Nepal in Butan. Skozi oči zunanje politike Indije je tudi Afganistan nevarno in težko sosedstvo. Prav tako Šri Lanka in Maldivi, čeprav jih ločijo morske milje. Bangladeš in Burma (Mjanmar) pa si oba delita kopno mejo z Indijo. Tako lahko tudi skozi zemljepisne oddaljenosti spremljamo svetovne konflikte, ki se odvijajo na mejah ali soseščini Indije.

Moč posamezne države lahko merimo po različnih kriterijih. V modernem svetu je gospodarstvo tisto, ki tudi z merljivimi in primerljivimi podatki uvrsti države. Do leta 1980 je bila Indija gospodarski palček z manj kot 2 odstotkoma svetovnega bogastva in 345 milijoni ljudi, za katere je morala poskrbeti. Pred osamosvojitvijo, še kot britanska kolonija, je bila leta 1700 po nekaterih primerljivih podatkih, gospodarska moč Indije četrtnina svetovne (neverjetnih 24-25%). Po svojih predhodnikih predsedniku Nehruju in Indiri Gandhi je predsednik Rajiv Gandhi, z manjšimi liberalizacijami uvedenimi v indijsko gospodarstvo omogočiti njegov vzpon. Po svetovnih spremembah leta 1991 in nadzorovano deregulacijo, privatizacijo, davčno reformo in večjo odprtostjo do domačih in tujih investicij se je začel razcvet indijskega gospodarstva. Uspehe je leta 2008 prekinila svetovna finančna in gospodarska kriza, ki je prejšnji 9 odstotni letni rast bruto domačega proizvoda zmanjšala skoraj za polovico na 4.7 odstotka. Vlada predsednika Modija je uspela rast BDP dvigniti vsako leto čez 7 odstotkov. Predvsem pa računajo, da bodo s svojim človeškim mladim potencialom prehiteli starajočega se kitajskega rivala tudi na gospodarskem področju.

Za Indijo so pomembni tudi močni voditelji, ki jih je imela kar nekaj in so krojili tudi usodo sveta, ne samo indijskega kontinenta: Mahatma Gnadhi, Jawaharlal Nehru, Indira in Rajiv Gandhi, Narasimha Rao, Atal Vajpayee in v zadnjih letih Narendra Modi. Čeprav se je Indija zmeraj pohvalila kot največja demokracija na svetu in je tudi zunanja kot tudi notranja politika povržena demokratičnim institucijam in odgovornosti, so znali indijski voditelji zmeraj obdržati svoj specifičen položaj in držo v zunanji politiki regije in sveta.

marec 27, 2019

Zunanja politika Indije, tako kot vsake države na svetu se je največ ukvarjala s sosodstvom (Kitajsko, Pakistanom, Bangladešem), potem z velesilami (ZDA, RF, EU) in bližnjimi in bolj oddaljenimi regijami. Zaradi svoje nevrščene politike in migrantov indijskega rodu, pa ima Indija tudi specifično vlogo v Afriki, Južni Ameriki, Zalivskih državah. V zadnjem času s promoviranjem Indijsko-Pacifiške regije in zunanje politike predsednika Trumpa pa se Indija ponovno in tesneje povezuje tudi z Japonsko.

Čeprav se včasih odločamo za bolj fokusirane knjige, ki opisujejo samo zunanjo politiko Indije do Kitajske, Pakistana, Brazilije ali jedrskega vprašanja je *The Oxford Handbook of Indian Foreign Policy*, lahko tudi priročnik, ki ga preberemo selektivno po poglavjih, ki nas trenutno bolj zanimajo. Za vse, ki smo se pa uspeli prebiti skozi celotno knjigo nam pa zagotovo daje prepričanje, da je vzpon največje demokracije na svetu tudi na prvo mesto gospodarske prevlade samo vprašanje časa.

